

Recenze

Průcha, J. Učitel

Praha: Portál, 2002. 154 s. ISBN 80-7178-621-7

Publikace prof. Jana Průchy má podtitul „Současné poznatky o profesi“. Autorovi se podařilo v knize nevelkého rozsahu (154 s.) shromáždit a přehledně uspořádat nejnovější poznatky o učitelích, a to nejen na základě teoretických koncepcí, ale především ze současných výzkumů. Jeho zásluhou se laická i odborná veřejnost dozvídá nezaujaté a vědecky podložené výsledky zkoumání nejdůležitějších oblastí učitelské práce, jejích podmínek i srovnání s výsledky mezinárodních výzkumů. Na základě v knize publikovaných materiálů by se mohli zpravidla málo informovaní autoři mediálních zaujatých a laickou veřejnost dezinformujících článků dozvědět fakta o profesi, která je jedním z rozhodujících činitelů určujících vzdělanostní a kulturní úroveň.

Velký význam mají informace o současných pedagogických výzkumech i pro samotné pedagogické výzkumníky, jimž mohou usnadnit navázání kooperativních vztahů s jinými pracovišti zabývajícími se podobnou problematikou. Průchova kniha není jen přehledem o provedených výzkumech. Uvádí také, kde jsou mezery v obsahovém zaměření dosud provedených výzkumů, upozorňuje na rozporné požadavky praxe na charakteristiky úspěšného učitele, z nichž pro výzkum vyplývá, že kromě několika bazálních a velmi obecných rysů je nelze popsat a podrobně uvést.

Autor definuje i zdánlivě jednoznačně chápané pojmy jako „učitel“, „kvalifikace“ aj., a to vede k jasnému a přesnému vyjadřování v oblasti pedagogických jevů. Poukazuje na ustálené, ale často nedokázané asociace mezi některými profesními činnostmi a charakteristikami učitelů (např. věk učitele a jeho vliv na kvalitu pedagogické práce).

Nezanedbatelnou část publikace tvoří seznam informačních zdrojů o výzkumech učitelské profese u nás i v zahraničí. Kromě popisu přístupu a metod užitých ve výzkumné práci jsou v příloze uvedeny také specifické výzkumné nástroje aplikované jednotlivými výzkumnými pracovníky.

I když autor zdůrazňuje náročnost učitelské profese na tělesné a duševní zdraví, přece z údajů o stresu, neuroticismu, častých oběhových a krčních chorobách, které se u učitelů objevují, nevyvozuje pesimistický obraz učitelů

v ČR. Ukazuje, že ve srovnání se zahraničními kolegy nejsou podmínky jejich profesních činností výjimečné. Zjištěný kladný vztah učitelů k jejich profesi vede autora k vytvoření adekvátnějšího a optimističtějšího obrazu jejich profesní práce, a tak se autorova publikace stává skutečnou „obranou českého učitelstva“.

Zbývá jen si přát, aby také školské úřady při svých pokynech a rozhodnutích braly v úvahu zjištěná a ověřená fakta o učitelské profesní práci, obsažená v Průchově syntéze dosavadních poznatků o učitelské profesi.

Milena Kurelová

Havlík, R., Kořa, J. Sociologie výchovy

Praha: Portál 2002, 174 s. ISBN 80-7178-635-7

Nebýva tak častým javom, skôr zriedkavosťou, aby sa v rámci produkcie pôvodných sociologických prác objavila monografia, ktorá sa venuje základným myšlienkam sociológie výchovy, hraničnej disciplíny, ktorá na našom území patrí medzi najmladšie. Publikácia dvojice autorov Radomíra Havlíka (PdF UK) a Jaroslava Kořu (FF UK) s názvom *Sociologie výchovy* je pozoruhodným príspevkom pri predstavovaní ponímania sociológie výchovy, jej vývoja a hlavných tématických okruhov. Práca uvedenej dvojice autorov navyše javí nesporné znaky systémového prístupu k predmetu sociológie výchovy i k niektorým najvýznamnejším témam tejto hraničnej disciplíny, s čím sa stretávame čoraz zriedkavejšie, či už máme na mysli prehľadovosť či prehľadnosť v prácach podobného druhu. V niektorých častiach práce sa zdôrazňuje potreba „... abstrahovať od zvláštnych rysov jednotlivých... škôl... vytvoriť odstup od osobných spomienok a zážitkov, od vlastnej skúsenosti s konkrétnymi školskými inštitúciami“ (s. 117), čo by nasvedčovalo o celkom jednoznačnej preferencii kvantitatívnej paradigmy východísk vedeckej metodológie. Napriek tomu sa však autori v práci vstrihávajú explicitného prihlásenia sa k východiskám, či už k štrukturálnemu funkcionalizmu, príp. konzensusálnym teóriám, alebo k teóriám konfliktu, ku ktorým opäť začína byť „módne“ sa prihlasovať kritikou výchovy a vzdelávania v nerovnosti vzdelávacích šancí a prehlbovaním sociálnych rozdielov v spoločnosti práve prostredníctvom vzdelávania. Ale v práci nenájdeme ani jasné odmietanie uvedených prístupov a rezignáciu na mikro- a mezosociálne problémy, sociológiu školy, vzťahov učiteľov a žiakov, rodiny a školy a pod., ani redukciu otázok na fenomenologické alebo výlučne interpretačné prístupy k výchove a vzdelávaniu. Jednoznačné je iba prihlásenie sa k socializácii ako k „hlavnému objektu záujmu sociológii výchovy“ (s. 43). Uvedené otázky v publikácii nachádzajú svoje miesto, ale nie v konkrétnom

riešení a nastolovaní otvorených problémov v rámci príslušnej paradigmy, dalo by sa povedať, že sa skôr stretávame s ich riešením akosi „mimo teórie“.

Práca je rozdelená na 9 kapitol, obsahuje zasvätený prehľad literatúry, z ktorého je zrejmé, že autori dôverne poznajú súčasný vývin svojej disciplíny a to dokonca i v jazykových oblastiach (napr. francúzskej), ktorým žiaľ, nevenujeme dostatočnú pozornosť. V publikácii by privítal čitateľ vecný a menný index, ktorý by mal byť súčasťou publikácie takých kvalít, ktoré *Sociológia výchovy* predstavuje, tie však v práci chýbajú.

V prvej kapitole sa stretávame s pokusom o vymedzenie sociológie výchovy a jej vývoja. Prvej časti, tj. vymedzeniu sociológie výchovy autori venovali len relatívne málo miesta, čím sa nutne dopustili značnej simplifikácie, keď sociológiu výchovy vymedzujú 7 témami, ktorými sa podľa autorov zaoberá a úlohu sociológie výchovy vidia v pomoci (rodičom, učiteľom, pracovníkom vo voľnom čase detí) orientovať sa (v sociálnych súvislostiach výchovy) a podnecovať k novým metódam (výchovnej práce), ktoré spočívajú na najkomplexnejšom poznaní. Časti, venované vývoju sociologického prístupu k výchove a vzdelávaniu, ako i vývoju samotnej sociológie výchovy sú spracované dôkladnejšie, vrátane priestoru, venovaného tomuto vývoju v Českej republike.

V kapitole nazvanej Celospoločenské kontexty výchovy a vzdelávania si práca kladie za úlohu preniknúť k faktorom, ktoré ovplyvňujú podmienky socializácie, výchovy, vzdelávania a ich priebeh. Za tieto faktory práca pokladá technologický pokrok, ekonomické súvislosti, politické súvislosti, kultúrny systém spoločnosti a demografický vývoj. Uvedené faktory sa v práci charakterizujú ako sociálne súvislosti rozvoja výchovy a vzdelávania (s. 27) a venujú sa im samostatné stručné podkapitoly.

V kapitole nazvanej Životné etapy a socializácia sa stretávame s pokusom umiestniť proces socializácie do etáp ľudského života. I tu sa stretávame s periodizáciou podľa zlomových udalostí, ktoré sú spravidla sprevádzané rituálmi (narodenie dieťaťa, prvé krôčky, príchod do školy, uzavretie manželstva a pod.). Problémom uvedených pokusov o periodizáciu ľudského života je jeho normovanie, snaha vytvoriť univerzálnu schému, podľa ktorej by bolo možné ľudský život, a to i život celých sociálnych skupín zaradiť do vopred stanovaných etáp. Pritom zlomové udalosti v ľudskom živote sú veľmi individuálne, subjektívne a zriedka sa opakujúce. Snaha o periodizáciu podľa zlomových udalostí potom pripomína osobitne v sociológii Prokrustovo lôžko, známeho attického zbojníka, ktorý číhal na pcestných, ponúkal im svoje lôžko. Kto bol príliš dlhý, toho skracoval, naopak, krátkych nafaňoval, aby celé lôžko vyplnil. Priebeh socializačného procesu preto nie je vhodné „synchronizovať“ s etapami ľudského života. Naviac, možno vysloviť názor, podľa ktorého je takýto prístup skôr sociálno-psychologickým

ako sociologickým a preto by bolo vhodnejšie takto koncipovanú etapizáciu prenechať sociálnej a vývinovej psychológii. Etapy socializačného procesu, ktoré sa navzájom od seba odlišujú tak svojou kvalitou ako aj intenzitou sme nazvali *fázami* (Ondrejko, P.: *Socializácia mládeže*, Bratislava: Veda 1997, Ondrejko, P.: *Úvod do sociológie výchovy a sociológie mládeže*, Bratislava: Veda 1999), ktoré sa navzájom prelínajú, môžu sa oneskorovať, alebo naopak urýchlovať, i keď v zásade zachovávajú istú nadväznosť. Napríklad osvojovanie si kultúry pravdepodobne nebude môcť predbiehať sociabilizáciu a pod. V kapitole sa venuje pozornosť niektorým základným pojmom, formovaniu vlastného „ja“, čo je však skôr predmetom pozornosti sociálnej psychológie, primárnej socializácii, už spomínaným etapám života, detstvu, mladosti a sociológii mládeže.

Vo štvrtej kapitole venuje *Sociológia výchovy* pozornosť rodine, výchove a vzdelávaniu. S jej koncepciou možno iba súhlasiť. Lebo i keď samotná problematika rodiny je predmetom osobitnej čiastkovej sociologickej disciplíny – sociológie rodiny, sociológia výchovy, pokiaľ sa chce zaoberať procesom socializácie, sa bez riešenia problémov účasti rodiny na procese socializácie nezaobíde a to bez ohľadu na existenciu sociológie rodiny.

Piata kapitola je venovaná prístupu k vyššiemu vzdelaniu, ako sociologickému problému. V práci sa poukazuje na spätosť tohoto problému osobitne s otázkami sociálnej stratifikácie, venuje sa i prístupu žien k vzdelaniu, podobne ako aj prístupu rás, etník a národov. Autor okrem iného konštatuje na základe skúseností USA, že pokiaľ sa súčasne s prístupom marginálnych skupín obyvateľstva k vzdelaniu nerozširuje vzdelávacia ponuka, dochádza k diskriminácii detí stredných tried, alebo k znižovaniu kvality vzdelania.

Šiesta kapitola, nazvaná *Funkcie školy* sa pokúša relatívne komplexne postihnúť všetky funkcie školy ako inštitúcie. Kapitola sa nevyhýba ani stretom pedagogického vnímania školy (výchovné a vzdelávacie funkcie školy), vrátane terminologických sporov (výchova, vzdelávanie, edukácia). Okrem výchovnej funkcie školy sa venuje jej vzdelávacím, kvalifikačným, integračným, selektívnym, ochranným a resocializačným funkciám. Koncepcia kapitoly je jednoznačným príkladom hraničnosti a medziodborovosti, osobitne vo vzťahu k pedagogike, ktorú neraz vzhľadom na neriešenie niektorých problémov (osobitne v oblasti sociálnej pedagogiky) nahrádza.

Siedma kapitola pojednáva o kurikule, pričom sa usiluje klásť dôraz na sociologické ponímanie, hoci sa venuje i všeobecným otázkam, akými sú vývoj kurikula, krízy výchovy, obsahu kurikula a jeho typom. Upozorňuje na „stratu historickej pamäti“ vysokých škôl, tj. rozlišovaniu medzi vysokoškolskými vzdelávacími programami (univerzity a techniky). Otázky, týkajúce sa typu, zameranosti, obsahu a priblíženiu realite kurikul by mali byť tiež skôr predmetom pozornosti pedagogiky ako sociológie. Zradenie tejto prob-

lematiky je však v kapitole funkčné - má slúžiť hlbšiemu pochopeniu tzv. skrytého kurikula, ktorému venuje sociológia výchovy na celom svete nemalú pozornosť a ktoré tvorí súčasť problémov koncipovania teórie socializačných procesov.

Vôsma kapitola nazvaná Škola, tvorí jednu z ťažiskových kapitol publikácie. Obsahuje výpočet a komentár k veľmi širokej palete problémov súčasných škôl, niekedy i značne diskutabilných (napr. tzv. parazitné vzdelávacie inštitúcie). Výpočet problémov je tak rozsiahly, že nevdojak implikuje predstavu osobitného riešenia, už nie ako sociológie výchovy, ale sociológie školy. Voči tomu nemožno mať v zásade výhrad, ale pravdepodobne chýbala autorom odvaha prihlásiť sa ku konštituovaniu takejto disciplíny, ktorá by mohla byť označená trieštením, resp. nevhodnou atomizáciou aj tak iba v počiatku sa nachádzajúcej sociológie výchovy. Navyiac sociológia školy by už pravdepodobne nemohla spočívať na takom vysokom stupni zovšeobecňovania, ako sociológia výchovy, nakoľko by potom stratila svoje opodstatnenie - problematika jednotlivých druhov a stupňov škôl je natoľko odlišná, že len ťažko možno hľadať a nachádzať spoločné riešenia ich problémov, ktoré by si kládli za cieľ to, čo autori v úvode uvádzajú: pomoc (rodičom, učiteľom, pracovníkom vo voľnom čase detí) orientovať sa (v sociálnych súvislostiach výchovy) a podnecovať k novým metódam (výchovnej práce), ktoré spočívajú na najkomplexnejšom poznaní.

Deviata časť *Sociológie výchovy* nazvaná Profesia učiteľa je cenným prínosom k riešeniu neodmysliteľnej súčasti sociológie výchovy - sociológie učiteľa, so svojimi vzťahmi k ostatným profesiám, spoločnosti, rodine, k žiakom, k otázkam statusu a prestíže učiteľského povolania, feminizácie a i. V kapitole nájdeme pozoruhodné hodnotenie súčasných „kľúčových problémov učiteľstva“ (výška učiteľských plátov, feminizácia, odchody zo školstva, nástupy do iných profesií, stárnutie učiteľských zborov a nárast počtu nequalifikovaných učiteľov).

Škoda, že obdobne koncipovanú kapitolu, venovanú sociologickej reflexii rol, statusu, prestíže a vzorcov správania, príp. subkultúr a habitusu žiaka, príp. študenta, autori do publikácie nezaradili.

Záverom možno publikáciu Havlíka a Kožu hodnotiť ako veľmi aktuálny a cenný príspevok k etablovaniu a rozvoju sociológie výchovy. Publikáciu možno vrele odporúčať predovšetkým učiteľom a školským pracovníkom, vrátane študentov, pripravujúcich sa na učiteľské povolanie, ale i sociológom, pedagógom a osobitne sociálnym pedagógom, ktorí iste nájdú odpoveď na nejednu otázku ako i inšpiráciu k ich riešeniu. Napokon výzvu na riešenie predstavuje i stavanie početných otvorených otázok v publikácii, o ktorých treba dúfať, že sa nimi budú zaoberať i samotní autori a všetci

tí, kterých podrobněji štúdium dobre koncipovanej a brilantne napísanej *Sociológie výchovy* iste zaujme.

Peter Ondrejковиč

Müllerová, L. Základy pediatrie pro studenty učitelství

1. vyd., Ústí nad Labem: PdF UJEP, 2000. ISBN 80-7044-321-9

Autorka, PhDr. Lenka Müllerová, Ph. D., vydala pod hlavičkou Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem skripta „Základy pediatrie pro studenty učitelství“. K posouzení se mi dostal do rukou exemplář prvního vydání z r. 2000, obsahující 150 stran, ISBN 80-7044-321-9.

Skripta jsou určena studentům oborů „Učitelství pro 1. stupeň základní a speciální školy“, „Vychovatelství se speciální pedagogikou“ a doporučena pro posluchače učitelství pro druhý stupeň a střední školy i pro pedagogickou veřejnost.

Text je rozdělen do 16 kapitol s logickou návazností jednotlivých předkládaných tematických celků. Úvodní statě pojednávají o péči o dítě, definují pediatrii jako lékařský obor s vazbami na medicínu, školu a rodinu. Úlohami a významem rodiny včetně ústavní a náhradní péče se zabývá následující kapitola.

V oddílu „Sociální pediatrie“ zmiňuje autorka romskou problematiku, formy, výskyt a diagnostiku syndromu CAN (týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte), zneužívání návykových látek, děti-uprchlíky a nutnost mezinárodní spolupráce a podpory v péči o děti.

Kapitola „Vývoj zdravého dítěte“ popisuje rozdělení dětského věku na jednotlivá období, vysvětluje souvislost růstu a tělesných proporcí. Nahlíží na vývoj dítěte a jeho hodnocení podle různých hledisek (školní zralosti, motorického, psychického, sociálního).

Užší medicínské zaměření je patrné od kapitoly „Základy klinické genetiky v pediatrii“, kde je vylíčena důležitost genetického poradenství, jsou zmíněny základní typy dědičnosti (autosomální, gonosomální, dominantní, recesivní) a popsány nejvýznamnější vrozené vývojové vady. Oddíl věnovaný diferenciální diagnostice v pediatrii podává přehledně výčet důležitých příznaků, kterých si rodič či pedagog mohou u dítěte všimnout, a uvádí seznam chorob, jež s nimi nejčastěji souvisejí, klinické obrazy, doporučení pro léčbu a následnou pedagogickou práci.

Onemocnění jednotlivých orgánových systémů popisuje autorka od šesté po čtrnáctou kapitolu včetně. Probírá dýchací a oběhové ústrojí, choroby krve, trávicího a močového traktu, endokrinní poruchy, postižení pohybového aparátu, kůže, imunitního systému. Informace o problému se čte-

nář dozvídá podle schématu: latinské označení, české označení, příčina a anatomicko-fyziologický popis, klinický obraz, léčba, odstaveček pro pedagoga.

Patnáctý oddíl skript je vyhrazen infektologii – virovým a bakteriálním onemocněním s respirační, alimentární a rannou branou vstupu.

Poslední kapitola uvádí výčet a způsoby pomoci při náhlých příhodách v dětském věku (horečky, záchvatových stavech, aspiraci, ileu-náhlé příhodě břišní, bezvědomí, otravách a poruchách acidobazické rovnováhy).

Text doplňuje slovníček vysvětlivek, testové otázky s řešením (klíčem) k ověření vlastních vědomostí při samostudiu a seznam literatury se 14 položkami.

Skripta jsou psána přehlednou formou a široce zabírají pediatrikou problematiku nejen z pohledu medicínského, ale rovněž pedagogického. Předpokládá se však jistá úroveň anatomických, fyziologických a patofyziologických znalostí posluchačů (čtenářů), aby mohli textu dobře porozumět. Chybějící znalosti mohou načerpat ve cvičeních, nebo lze sáhnout po některém titulu z řady atlasů o stavbě a funkci lidského těla, učebnici biologie pro střední školy či (v případě zájmu a doplnění) pro lékařské fakulty.

Dovolím si publikovat několik námětů, které by obohatily následující vydání. Autorka se zmiňuje o srdečně cévních chorobách – vhodně by sem zapadla i kapitola o problematice nádorových onemocnění, jejich obecné etiologii a způsobech léčby, i když skladba položek dětské úmrtnosti se liší od dospělých.

V úvodu infektologie, kde se definují její základní pojmy, by bylo dobré zmínit několika slovy epidemiologii, epidemiologický řetězec (i když jeho články jsou ve stávajícím textu jasně vysvětleny). Zájemci by též uvítali obecný a závazný očkovací kalendář ve formě stručné tabulky.

U alimentárních virových onemocnění bych doporučoval uvést virovou hepatitidu typu A s popisem, ve výčtu chorob přidat kategorii „ranné infekce“ a k nim přiřadit nejen tetanus, ale též vzteklinu a virovou klíšovou encefalitidu, k chorobám přenosným mj. krví virovou hepatitidu typu B a (nyní odděleně u imunodeficitních stavů popsány) AIDS. Ten se může objevit i ve skupině pohlavních chorob společně s kapavkou a syfilidou, poněvadž jejich význam dnes opět narostl, a to zvláště u některých sociálních skupin i v dětském věku.

Samostatnou kapitolu by si zasloužily i prevence, ochrana a podpora zdraví, jejich definice, typy (primární, sekundární, terciární, specifická, nespecifická) a význam v lékařské a pedagogické praxi.

Ke stati o akutních příhodách by měl být připojen oddíl o kardiopulmonální resuscitaci (umělé dýchání, nepřímá srdeční masáž) a pravidlech

zvládnání šoku, neboť i tyto zásady mohou zájemci o text zúročit v denní praxi.

Předkládaná skripta dr. Müllerové představují ucelený učební text pro posluchače Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem. Staví na znalostech získaných předchozím studiem a praxí, jsou dobře logicky a tématicky členěna, zahrnují zásadní části problematiky, o níž by se měl budoucí pedagog rozhodně dozvědět.

Čtivá forma tento text předurčuje nejen pro studenty v rámci jejich povinné přípravy, ale též pro pedagogy, rodiče a ostatní zájemce. Poslouží i k obohacení znalostí posluchačů (pedagogických fakult) ostatních vysokých škol, jimž jej mohu doporučit.

Petr Kachlík

Mühlpachr, P. Sociální patologie

Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2001

Kolega Mühlpachr zpracoval studii „Sociální patologie“ jako učební text pro studenty především učitelství. Studie má vysokou informativní hodnotu (jak se na učební text sluší), podpořenou statistickými údaji, předložením názoru různých autorů, různých teoretických koncepcí i tendencí vývoje jednotlivých sociálně patologických jevů. Práce však nezůstává jen u oné informativní hodnoty, i když tu lze považovat za solidní východisko dalších poloh práce, především polohy analytické a syntetické (většinou ve shrnutích k jednotlivým částem, ale i k celku studie).

Studie obsahuje 9 kapitol, úvod a závěrečné shrnutí. Každá z kapitol je věnována některému konkrétnímu jevu, kromě kapitoly, která v souvislosti s vymezením základní problematiky sociální patologie představuje různé teorie sociálních deviací, včetně obecných východisek pozdějších konkrétních analýz, a kromě kapitoly 8 (Typologie disharmonické osobnosti – o této části se domnívám, že by pravděpodobně byla funkčnější v úvodních pasážích práce) a kapitoly 9 (Pedagog jako sociální pracovník – která dále rozšiřuje i tak velice rozsáhlé kompetence a povinnosti učitele naší školy).

Každý z konkrétních jevů sociální patologie, který autor speciálně představuje a analyzuje, je zpracován za pomoci schématu, velice vhodného pro zvládnutí detailu i komplexní problematiky. Vymezení specifiky daného jevu (zejména je to patrné u „závislostí“), dále analyzuje fáze (opět výraznější u závislostí než u dalších jevů), pak předkládá většinou klasifikaci jevu, motivaci zneužívání (nadužívání), případné rizikové skupiny ve vztahu k danému jevu, a to zejména mezi dětmi a mládeží (zde pak jsou nesmírně zajímavé sociální i psychické aspekty oné náchylnosti), a většinou uvádí i problema-

tiku diagnostiky. Takto realizované analýzy umožňují autorovi záměrnou orientaci celé práce na učitele a budoucí učitele.

Nesmírně zajímavá je především druhá kapitola věnovaná dnes již tradičním závislostem – drogové závislosti, závislosti na alkoholu, tabakismu. Do podkapitoly do tabakismu je zařazena i část o gemblerství. Domnívám se, že by mělo být speciálně rozpracováno a formálně odděleno od této subkapitoly. Uvedená kapitola je uzavřena teoriemi o vzniku závislostí. Autor představuje základní teoretické linie odůvodňování vzniku závislostí. Ke cti autora je třeba říci, že svým komplexním přístupem nepodléhá jednostrannostem těchto teorií, ale pro učební text je jeho povinností je uvést.

Snad by bylo možné s touto částí spojit i další (3.) kapitolu o faktorech vzniku závislostí, a tím doplnit „psychické deprivace“ jako příčiny závislostí, protože zde autor uvádí socioekonomické faktory a faktory výchovně vzdělávací.

Je třeba ocenit, že se autor neomezil jen na tradičně analyzované závislosti, ale že poukazuje i na další sociálně patologické jevy a pokouší se hledat i příčiny jejich vzniku a trvání, případně posilování. Jde o sekty a sektářství, které pojal snad až příliš ve vztahu k oficiálním církvím (zde by asi bylo na místě více zdůraznit neoprávněnost a nebezpečí těch sekt, které vedou k sebepoškození jiných, k nenávisti k ostatním). Dále je to problematika sebevraždy, která má rovněž výraznější informativní hodnotu. Otázky kriminality se soustřeďují zejména na kriminalitu dětí a mládeže, ale i na kriminalitu vůči dětem a mládeži, i když ta je zde jen velmi stručně. Podrobněji se o ní v podstatě jedná v kapitole věnované agresivitě. Ve všech těchto částech práce (sekty, sebevraždy, kriminalita, agresivita) převažuje už zmiňovaná informativní povaha práce. Jde v nic především o pokusy hledat příčiny jednotlivých jevů. Autor takto pojaté práce asi neměl jinou možnost, protože skutečná analýza těchto jevů by asi přesáhla možnosti takto koncipované studie.

Celkově považují studii „Sociální patologie“ za přínosnou a to nejen pro studenty učitelství, pro které byla zpracována, ale i pro všechny, kdo s dětmi a mladou generací pracují. Doporučuji, aby tato studie byla publikována i jako veřejně dostupná nejen pro její nesmírnou informativní hodnotu, ale i pro hledání příčin, případně prevence. V situaci, kdy téměř všechny tyto sociálně patologické jevy spíše narůstají, je nezbytné, aby co nejvíce lidí o nich nejen vědělo, ale aby si uvědomili souvislosti i své možnosti vstupovat aktivně zejména do oné prevence.

Zdeněk Kolář

Sjezd České pedagogické společnosti

Zpráva o činnosti ČPdS za období 2001–2003

1. Členská základna

Členové jsou organizováni v sedmi pobočkách – v Praze, Brně, Olomouci, Ostravě, Hradci Králové, Liberci a v Českých Budějovicích. Největšími pobočkami jsou brněnská (80 členů) a pražská (66 členů).

Téměř 42 % členů ČPdS pracuje na vysokých školách, ostatní vyučují na základních a středních školách, popř. působí v jiných vzdělávacích nebo výzkumných organizacích. Téměř čtvrtina členů je v důchodovém věku. Naopak pouze asi 4 % členů ČPdS mají věk do 30 let (jsou to většinou doktorandi a studenti).

2. Aktivity ČPdS

Hlavní výbor ČPdS, který koordinuje činnost poboček, pracoval v uplynulém období ve složení: A. Bůžek, Ph.D., Mgr. J. Doležalová, dr. P. Havelka, CSc., dr. J. Kohnová, dr. J. Prokop, Ph.D., doc. dr. V. Spousta, prof. dr. V. Švec, CSc. a dr. J. Valla. Hlavní výbor připravoval v roce 2002 ve spolupráci s olomouckou pobočkou konferenci *Klima současné české školy*, která se uskutečnila 14.-15. 1. 2003.

Bohatá byla činnost poboček ČPdS. Podrobnosti se dočtete ve jednotlivých zprávách.

3. Ediční činnost

Každý rok jsou naší společností vydávána 4 čísla časopisu *Pedagogická orientace* (ISSN 1211-4669). V uplynulém období jej řídila redakční rada v čele s předsedou prof. dr. V. Švecem, CSc. Výkonnou redakci tvořily kolegyně doc. dr. Zdenka Veselá, CSc. (vedoucí redaktorka) a dr. Dana Knotová, Ph.D. Zaslouží si naše poděkování za soustavnou péči o úroveň časopisu.

Ohlasy z odborné komunity signalizují zvyšování kvality publikovaných příspěvků.

Kromě jiných autorů dostávají v časopise možnost publikovat výsledky svých prvních vědeckých aktivit také doktorandi z oboru pedagogika a učitelé z praxe, ale i studenti.

Dalším edičním počinem z posledního období je sborník z 10. konference ČPdS (20.–21. 11. 2001): Švec, V. (Ed.) *Profesní růst učitele*. Brno: Konvoj, 2002. 246 s. ISBN 80-7302-039-4.

4. Spolupráce

Pobočky ČPdS spolupracovaly s fakultami při přípravě regionálních akcí – seminářů a konferencí, které se týkaly výchovy a vzdělávání. Nové vedení České asociace pedagogického výzkumu přijalo v září 2002 nabídku naší společnosti k aktivnější spolupráci.

Závěrem

Celkově můžeme konstatovat, že naše společnost připravila v uplynulém období pro pedagogickou veřejnost řadu zajímavých akcí. Postupně se zvyšuje odborná úroveň příspěvků publikovaných v *Pedagogické orientaci*. Za stálý a akutní problém však považujeme složení naší členské základny. Cítíme naléhavou potřebu zapojit do aktivit ČPdS více mladých kolegů a kolegyně (mladých nejen věkem, ale zejména zvidavým duchem a elánem).

Závěrem této stručné, až suché bilance mi dovoluje poděkovat všem kolegyním a kolegům, kteří se mnou v uplynulém období spolupracovali v hlavním výboru naší společnosti. Dík patří předsedům všech našich poboček a jejich spolupracovníkům, kteří svůj odborný a lidský potenciál i svůj čas věnovali ve prospěch výchovy a vzdělávání. Vyjadřuji upřímné poděkování také manželům Rybičkovým za téměř mravenčí práci spojenou s chodem naší společnosti a se zajišťováním všech jejích aktivit. Ediční činnost naší společnosti (vydávání *Pedagogické orientace*, sborníků z konferencí apod.) je dnes již neodmyslitelně spojena s kolegou Dr. T. Hálou, Ph.D. Vážím si dále všech těch, kteří našemu počínání v ČPdS drží palce a různými reakcemi dávají najevo, že práce, kterou společně děláme, nachází pozitivní odezvu u pedagogické veřejnosti.

Vlastimil Švec

Zpráva o činnosti pražské pobočky ČPdS

Během uplynulého dvouletého období mezi sjezdy ČPdS byly uskutečněny tyto akce:

- 27. února 2001 – **Mýty o nadaných** (PhDr. Eva Vondráková – ECHA)

- 5. dubna 2001 – Setkání **Senior klubu ČPdS** (doc. dr. Vladimír Krejčí – Ostravská univerzita)
- 5. dubna 2001 – **České vzdělávání ve světle budoucího členství České republiky v Evropské unii** (dr. Pavel Cink – ředitel odboru MŠMT)
- 27. září 2001 – **Mezinárodní konference „K otázkám srovnávací pedagogiky“** (PhDr. Jiří Prokop, Ph. D. a další)
- 25. října 2001 – **Didaktika, obecná didaktika, metadidaktika?** (doc. dr. Radomír Choděra, CSc.)
- 12. listopadu 2001 – **Mládež v současném sociologickém výzkumu** (doc. PhDr. Petr Sak, CSc.)
- 19. listopadu 2001 – **Der Richtungstreit in der Pädagogik und Möglichkeiten der Verständigung** (Univ. prof. Dr. Wolfgang Brezinka)
- 26. března 2002 – **Otevřené otázky celoživotní edukace** (PhDr. Oldřich Pospíšil)
- 23. dubna 2002 – **Dialog vědy se společností** (Prof. PhDr. Jarmila Skalková, DrSc.)
- 29. května 2002 – **Jak ukázat žáky aneb kázeňské metody a prostředky** (PaedDr. Stanislav Bendl, Ph. D.)
- 6. listopadu 2002 – **Nové trendy ve vzdělávání žáků s mentálním postižením** (doc. dr. Iva Švarcová – VÚP)
- 2. prosince 2002 – **Janusz Korczak (spisovatel, vychovatel a lékař)** (dr. Jiří Haškovec)
- 12. prosince 2002 – **Děti s autismem a příbuznými vývojovými poruchami na základní škole** (PhDr. Olga Opekarová, Ph. D.)

Členové pražské pobočky a členové výboru pražské pobočky se spolupodílejí na organizaci a obsahu celostátních akcí a konferencí – např. **konference Profesní růst učitele** (podzim 2001) v Brně nebo **konference Klima současné české školy** v Olomouci (leden 2003).

Počet účastníků pražských akcí: od 7 až po 80, průměr cca 22.

Jiří Prokop

Zpráva o činnosti brněnské pobočky ČPdS za období od října 1999 do listopadu 2002

Výbor pobočky, zvolený na výroční členské schůzi 22. listopadu 2000, pracoval v tomto složení:

- doc. PhDr. **Vladimír Spousta, předseda**
Pedagogická fakulta MU 603 00 Brno, Poříčí 31, tel. 543 12 93 61

- RNDr. **Rudolf Grepl**, CSc., *místopředseda*
Katedra matematiky Vojenské akademie Brno, tel. 541 18 26 85, kl. 2267
- PhDr. **František Hlaváč**, CSc., *místopředseda*
Privát: 616 00 Brno, Jindřichova 10
- Mgr. et Mgr. **Karel Ouroda**, *jednatel*
Ústav společenských věd Fakulty stavební VUT, 662 37 Brno, Žižkova 17, tel. 603 51 93 99
- PhDr. **Pavel Bastl**
Institut dalšího vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, Brno, Vinařská 6, tel. 543 32 13 07
- RNDr. **Miroslav Sova**
Privát: 664 82 Říčky 315
- Mgr. **Hana Šperková**
Základní škola, 680 01 Boskovice, nám. 9. května 8

Realizovány byly panelové diskuse na tato témata:

Údaje jsou uvedeny v následujícím pořadí: **Název tématu** - datum konání. Jméno garanta (jeho působíště).

1. **Výchova v době globalizace** – 21. 2. 2001. PhDr. Milan Valach, Ph. D. (Katedra filozofie a občanské výchovy Pedagogické fakulty MU) – 21 účastníků
2. **Romští asistenti** – 28. 3. 2001. RNDr. Miroslav Sova (člen výboru brněnské pobočky) – 20 účastníků
3. **Zkušenosti z práce romských asistentů** – 25. 4. 2001. Simona Wachbergerová (Romské středisko DROM) a Darina Čonková – 22 účastníků
4. **Vzdělávání na technických univerzitách v Evropě a boloňská deklarace 1999** – 30. 5. 2001. RNDr. Rudolf Grepl, CSc. (Vojenská akademie v Brně) – 9 účastníků
5. **Člověk v proudu času z hlediska filozofie a fyziky** – 20. 6. 2001. Prof. RNDr. Jan Horský, DrSc. (Přírodovědecká fakulta MU) – 24 účastníků
6. **Masmédia - sociální a edukační potence** – 24. 10. 2001. Doc. PhDr. Vladimír Spousta (Pedagogická fakulta MU) – 19 účastníků
7. **Drogová prevence** – 30. 1. 2002. MUDr. Petr Kachlík (kat. speciální pedagogiky Pedagogické fakulty MU) – 17 účastníků
8. **Drogy + gamblerství = závislost 2. Co na to pedagogové?**
6. 3. 2002. PhDr. Lenka Skácelová (Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti) a doc. PhDr. Vladimír Spousta (Pedagogická fakulta MU) – 25 účastníků

9. **Nové koncepce a diskuse o přípravném vzdělávání učitelů v zahraničí** 23. 5. 2002. Prof. PhDr. Jan Průcha, DrSc., Dr. h. c. (Pedagogická fakulta UK v Praze) – 37 účastníků
10. **Sociálně-kognitivní teorie osobnosti** – 6. 11. 2002. Doc. PhDr. Marek Blatný, CSc. (Psychologický ústav Akademie věd ČR a Filozofická fakulta MU) – 15 účastníků

Přednášky a diskuse se konaly vždy ve středu v 15 hod. na Pedagogické fakultě MU v Brně. Jejich témata volil výbor tak, aby rozšířila informovanost členů ČPdS a jejich přátel v pedagogické oblasti a aby pomáhala kultivaci jejich pedagogického myšlení. Ačkoli brněnská pobočka patří mezi největší, akcí se zúčastňovali většinou jen členové bydlící v Brně.

Výbor se scházel po diskusích navazujících na přednášky. Při programování akcí se soustředil na aktuální otázky výchovy a školství a na nesoulad výchovné reality s pedagogickou teorií. Předseda pobočky se pravidelně zúčastňoval schůzek hlavního výboru ČPdS a redakční rady *Pedagogické orientace*.

Předmětem jednání výboru pobočky byly tyto problémové okruhy:

- **Koncepce a témata přednášek** a navazujících diskusí. Výbor se rozhodl při volbě témat respektovat tato hlediska:
  1. Kompetenčně odborného garanta pojmut a formulovat vybrané téma jako problém.
  2. Pedagogická a společenská aktuálnost tématu.
  3. Potence problematiky provokovat účastníky k diskusi.
  4. **Získání zájmu mladších členů pobočky o „diskusní středu“ a rozšíření členské základny** (především o studenty Pedagogické a Filozofické fakulty MU).
  5. **Aktivní účast** členů pobočky **na konferencích** pořádaných ČPdS.
  6. **Získání členů k autorské spolupráci s redakcí Pedagogické orientace.**

Vladimír Spousta

Zpráva o činnosti ostravské pobočky ČPdS za období leden 2001 – listopad 2002

Ve středu 18. 4. 2001 přednesl prof. PhDr. Jan Průcha, DrSc. přednášku o multikulturální výchově, která se setkala s velkým zájmem. Po ní následovala bohatá diskuse. Zúčastnili se nejen členové ostravské pobočky ČPdS, ale také učitelé z různých kateder Ostravské univerzity a studenti.

Velké úsilí věnovala většina členů pobočky přípravě dvou významných konferencí s mezinárodní účastí, které se konaly v r. 2001 v Ostravě.

27.–29. června 2001 se uskutečnila na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity 9. konference ČAPV. Mnozí členové pobočky se podíleli na řízení sekcí a pracovali jako zpravodajové v sekcích. Součástí konference byl také metodologický seminář, kde předsedkyně pobočky hovořila na téma „Metoda profesiografie učitele a její aplikace“.

Ve dnech 4.–5. září 2001 se členové pobočky podíleli na řízení konference s názvem „Pedagogická diagnostika“, jejímž garantem byl doc. PhDr. Ladislav Langr, Ph. D. Další členové pobočky se podíleli na moderování plenární části konference (PaedDr. Miluše Císařová, CSc.), na moderování v sekcích (PhDr. Jana Swierkozsová, doc. PhDr. Milena Kurelová, CSc.), s referátem v plénu vystoupil PhDr. Josef Malach, CSc. Významnou organizátorkou konference byla PhDr. Gabriela Bolková. Se zajímavým referátem o problematice učebnic vystoupila v 1. sekci PhDr. Zuzana Sikorová ad.

Dne 25. 4. 2002 se členové pobočky i s mnoha studenty zúčastnili přednášky socioložky doc. PhDr. Jiřiny Šiklové na téma: „Umíme se domluvit mezi sebou bez ohledu na věk?“, na jejíž přípravě se podílela s MUDr. Editou Volfovou také předsedkyně pobočky.

Několik členů pobočky napsalo příspěvky do pedagogických časopisů, zejména do Pedagogické orientace. Reagovali tak na výzvu redakce tohoto čtvrtletníku zúčastnit se na stránkách Pedagogické orientace diskuse na téma Průchovy publikace „Vzdělávání a školství ve světě“ (doc. PhDr. V. Krejčí, CSc., Mgr. M. Prokešová).

V pátek 7. 6. 2002 se zástupci výboru ČPdS (dr. Malach a doc. Kurelová) zúčastnili výuky a následné besedy s vyučujícími v ZŠ, která vyučuje podle Daltonského plánu. 25. 11. 2002 proběhla další akce naší pobočky na této škole za účasti členů pobočky a studentů, kteří se o tuto problematiku alternativních škol zajímají. Z akce byl pořízen i videozáznam.

Členové pobočky neformálně diskutují o statích uveřejňovaných v časopise Pedagogická orientace.

Předsedkyně pobočky se pravidelně zúčastňovala zasedání hlavního výboru ČPdS a redakční rady Pedagogické orientace, která se uskutečňovala na PdF MU v Brně.

Významné jsou aktivity Centra pro další vzdělávání při PdF OU, jehož ředitelem je doc. Mrhač, CSc., a zástupcem dr. Malach, CSc. Přednášky zajišťují i další členové naší pobočky již mnoho let.

Konference konané 21.–22. 10. 2002 na téma „Przemiany w naukach o wychowaniu“ na Slezské univerzitě, Filia Cieszyn se zúčastnily H. Lukášová-Kantorková, CSc., PaedDr. R. Hanušová a PaedDr. H. Šimíčková, které přednesly odborné referáty.

Člen Ostravské pobočky ČPdS doc. PhDr. V. Krejčí vedl „Senior klub ČPdS“, konaný v Praze. Při setkání členů tohoto klubu zazněla přednáška na odborné téma s následnou diskusí.

Plán aktivit na další období

V souladu s programem akcí Hlavního výboru ČPdS a s přihlédnutím k odbornému zaměření členů pobočky a regionálním potřebám rozvoje výchovy a vzdělávání v regionu byly do plánu aktivit zařazeny následující činnosti a odborné akce:

- Podíl na realizaci semináře „Terapie ve výchově a vzdělávání dětí s kombinovaným postižením“ – 12. 2. 2003 (PaedDr. P. Franiok, Ph. D.).
- Účast na sjezdu a konferenci ČPdS „Klima české školy“ ve dnech 14. až 15. 1. 2003 v Olomouci.
- Spolupořadatelství 6. mezinárodní konference „Pedagogická diagnostika 2003“ v září 2003 (Hlavní garant: katedra pedagogiky PdF OU).
- Spolupořadatelství Mezinárodní konference o celoživotním učení (Hlavní garant: Centrum dalšího vzdělávání PdF OU).
- Aktivní účast ve vědecké radě Mezinárodního ústavu humanitních studií Ostravské univerzity a Slezské univerzity v Katovicích, Filia Cieszyn. (doc. Kurelová, doc. Langr).
- Podíl na činnosti Společnosti Sigmunda Freuda v oblasti výtvarných soutěží žáků (garant spolupráce Mgr. Marie Šupová).
- Zahájení prací na dějinách katedry pedagogiky a učitelského vzdělávání v Moravskoslezském kraji (garant doc. Krejčí).
- Beseda nebo exkurze do vybraného výchovného nebo vzdělávacího zařízení (dle aktuální nabídky a možností – garant: PhDr. Malach.

Volby výboru pobočky

Volební lístky odevzdalo celkem 9 členů pobočky.

Výsledky voleb: Největší počet hlasů získali: doc. Kurelová, CSc., dr. Malach a dr. Franiok.

Výbor bude pracovat v tomto složení i v následujícím období.

Milena Kurelová

Zpráva o činnosti olomoucké pobočky ČPdS za období od prosince 2000 do listopadu 2002

Činnost pobočky řídil pětičlenný výbor ve složení:

- Antonín Bůžek, Ph. D., předseda

- PhDr. Danuška Tomanová, CSc., souběžně členka redakční rady Pedagogické orientace
- Doc. PhDr. Helena Grecmanová, Ph. D.
- Doc. PhDr. Otto Obst, CSc.
- Doc. PhDr. Libor Pecha, CSc., zemřel 24. 3. 2002

Akce pobočky

- Etická výchova ve školském systému ČR – 27. 3. 2001 – ve spolupráci s Etickým fórem ČR
- Setkání se zahraničními studenty – 29. 4. 2002 – o problematice sociální práce v Evropě i mimo Evropu
- Malý princ – hudebně poetický pořad o přátelství a odpovědnosti – 10. 5. a 7. 11. 2001 ve spolupráci s hercem Kamilem Koulou ze Slezského divadla v Opavě a studentem PdF UP oboru pedagogika – hudební výchova
- Exkurze se studenty do Muzea J. A. Komenského v Přerově – 1. 11. 2001
- Zájezd do muzea v Osvětimi, KT I a II – 19. 11. 2001 a 25. 11. 2002

Akce jiných pořadatelů

- Účast členů pobočky na sjezdu ČPdS – 25. 1. 2001
- Účast členů pobočky s vystoupením na setkání Hnutí R v Přerově – 7. 6. 2001 (A. Bůžek, L. Pecha)
- Účast členů pobočky na konferenci ČPdS ve Šlapanicích – 20. až 21. 11. 2001 (M. Prášilová, Z. Kalhous, O. Obst, D. Tomanová, A. Bůžek)
- Účast člena pobočky (A. Bůžek) na semináři k nevládní zprávě o plnění Úmluvy o právech dítěte v Praze – 14. 12. 2001
- Účast člena pobočky (A. Bůžek) na Národní konferenci o mládeži – 14. až 15. 2. 2002 – pořádalo MŠMT ČR
- Účast člena pobočky (A. Bůžek) na semináři k zájmovému vzdělávání – 14. 11. 2002 – pořádalo MŠMT ČR

Záměry do další činnosti pobočky

- Příprava a organizace konference Klima současné české školy a sjezdu ČPdS v Olomouci ve dnech 14. až 15. 1. 2003.
- Teoreticko-praktické semináře pro členy pobočky, učitele a vychovatele z praxe, zvláště pro studenty v pregraduálním vzdělávání a v doktor-
ských studijních programech.
- Získávat nové členy a odběratele Pedagogické orientace.

Publikační činnost členů pobočky – výběr

BŮŽEK, A. TOMANOVÁ, D. Jubileum L. Pechy. *Pedagogická orientace*, 2001, č. 1, s. 124 až 126.

- BŮŽEK, A. Kolář, M. Bolest šikanování. Cesta k zastavení epidemie šikanování na školách. *Pedagogická orientace*, 2001, č. 4, s. 125–127.
- PAVLOV, A. Vzpomínka překladatele na doc. PhDr. Libora Pechu, CSc. *Pedagogická orientace*, 2002, č. 2, s. 125–126.
- GRECMANOVÁ, H. Kritické myšlení. *Vedení školy*, 2001, č. 20, s. 1–22. ISBN 80-902189-0-3.
- GRECMANOVÁ, H. Aktivizační metody ve výuce. *Vedení školy*, 2002, č. 21, s. 1–18. ISBN 80-902189-0-3.
- TOMANOVÁ, D. Evaluační podmínky mateřské školy. In *e-Pedagogium*. Nezávislý odborný časopis určený pedagogickým pracovníkům všech typů škol. I.–II. /2001. Příspěvky z konference „Řízení kvality ve vzdělávání“ PDF UP Olomouc, 5. 2. 2001. Olomouc: UP, 2001, s. 66–72 (ISSN 1213-7758).
- TOMANOVÁ, D. Edukační kompetence zdravotní sestry. In *Multioborová, interdisciplinární a mezinárodní kooperace v ošetřovatelství*. Neperiodická recenzovaná publikace Mezinárodní konference ošetřovatelství, Olomouc 2002. 376 s. Praha: Grada Publishing, 2002, s. 354–359 (ISSN 80-247-0536-2).
- TOMANOVÁ, D. Hospitace jako reflexe klimatu školy. In *Výzkum školy a učitele*. 10. výroční konference ČAPV s mezinárodní účastí. Sborník abstrakt. CD-ROM Praha: UK, září 2002. 143 stran, s. 103–104 (ISBN 80-7290-089-7).

Složení nového výboru

Pro další funkční období pobočky byl zvolen výbor ve složení:

1. Bůžek Antonín, Ph. D. – předseda pobočky (14 z 15 hlasů)
2. Tomanová Dana, PhDr., CSc. (12 z 15 hlasů)
3. Grecmanová Helena, doc., PhDr., Ph. D. (11 z 15 hlasů)
4. Obst Otto, doc., PhDr., CSc. (10 z 15 hlasů)
5. Prášilová Michaela, Ph. D. (7 z 15 hlasů)

Členkou redakční rady Pedagogické orientace byla zvolena Tomanová Dana, PhDr., CSc. (13 z 15 hlasů).

Antonín Bůžek

Zpráva o činnosti východočeské pobočky ČPdS za období 2001–2002

Východočeská pobočka ČPdS vyvíjela za uplynulé období aktivity dvojitěho charakteru. Jednalo se o akce, které jsou významné svým rozměrem a vztahem k široké veřejnosti. Stávají se navíc událostmi, které si začínají budovat svou tradici, což je obzvláště potěšitelné. Dále byly organizovány akce drobnějšího rozsahu, specifické svým zaměřením.

Do prvního okruhu řadíme následující (budou uvedeny chronologicky):

1. Oslavy Dne učitelů – pořádány jsou ve spolupráci s Pedagogickým centrem v Hradci Králové. Při této příležitosti je zvána některá z významných osobností na poli pedagogiky a psychologie, aby přednesla přednášku široké učitelské veřejnosti.

2. Konference k otázkám rodinné výchovy na aktuální témata. Jsou opět organizovány pro širokou učitelskou veřejnost i odborníky v této oblasti.
3. Mezinárodní konference „Sociália“, které mají již své stálé účastníky a nové si získávají, neboť se snaží přispět k řešení naléhavých problémů současnosti.

Ve všech jmenovaných akcích je pobočka ČPdS spoluorganizátorem vedle hlavního garanta, kterým je některé z pracovišť. Shodujeme se však na tom, že bude třeba se ještě intenzivněji zapojit do jejich příprav a ještě více se „zviditelnit“ při vlastním konání těchto akcí. Do budoucna bychom jich chtěli využít pro propagaci organizace ČPdS a pro získání nových členů.

Další okruh aktivit, které pobočka vyvíjí, se týká rozsahově menších událostí. Jsou jimi odborné semináře organizované jednotlivými pracovišti. Jejich zaměření naznačuje přehled akcí za rok 2002. I nadále chceme s touto formou počítat ve své činnosti, zamýšlíme dokonce rozšíření jejich počtu.

Je třeba si přiznat, že některé organizační nedostatky pobočky v minulém období byly zapříčiněny zaneprázdněností jejího bývalého předsedy doc. Dr. Janiše, CSc., který nakonec předal svou funkci Mgr. Doležalové. Další příčinou mohou být rozmanitá pracoviště členů, jež snižují možnost kontaktu. Chceme tuto otázku řešit složením výboru, e-mailovou korespondencí i webovými stránkami pobočky.

Přehled akcí východočeské pobočky ČPdS pro rok 2002

- Den učitelů – přednáška doc. Bedrnové, PF UHK (kat. ped a psych.) a PC HK PF UHK – 26. 3. 2002 – již tradiční setkání, bude se opakovat i příští rok.
- Konference „K aktuálním otázkám rodinné výchovy“, Kat. ped. a psych. PF UHK UHK 17. 4. 2002 – vyjde sborník příspěvků
- Sociália 2002 – „K sociální analýze mládeže“, ÚSS PF UHK PF UHK 10.–11. 10. 2002 – mezinárodní účast (více zviditelnit pobočku ČPdS)
- Odborné semináře „Čtenářská gramotnost“, „Modulové vzdělávání učitelů MŠ“, Kat. ped. a psych. PF UHK 6. 11. 2002 a 10. 12. 2002 – Mgr. J. Doležalová, Mgr. V. Krejčová (KPP)
- Odborný seminář „Metody výuky pro 21. století“, ÚPPP PF UHK 15. 10. 2002 – host ze SRN (V. Polák)
- Odborný seminář „Zážitkové formy učení“ ÚPPP PF HK, 23. 11. 2002 Vedla: Mga. E. Kolbabová

Na výroční schůzi byly stanoveny **úkoly** pro následující období:

1. Rozšířit počet členů ČPdS.
2. Spolupracovat s dalšími pracovišti, např. PPP, KÚ. dále prohlubovat spolupráci s ČŠI, PC atp.

3. Rozšířit informovanost o ČPdS mezi studenty denního i konzultativního studia, spolupracovat s nimi jakož i s bývalými absolventy PF.
4. Rozšířit informovanost o ČPdS mezi pedagogickou veřejností prostřednictvím informačního letáku, webových stránek, osobní prezentací na schůzkách ředitelů škol, na akcích pro veřejnost atp.
5. Zvýšit podíl východočeské pobočky na utváření Pedagogické orientace.

Plán akcí na období 2003–2004

1. konference „Aktuální otázky didaktiky“ – jaro 2003, garant KPP (doc. Janiš, Mgr. Doležalová)
2. konference „Rodinná výchova“ – jaro 2003, garant KPP (doc. Janiš)
3. Oslava Dne učitelů – jaro 2003, 2004, garant KPP (doc. Janiš, Mgr. Žatečková)
4. konference „K výchově charakteru“ – podzim 2003, garant KPP (dr. Vacek)
5. konference k tématice předškolní pedagogiky a vzdělávání – jaro 2004, garant ÚPPP a ČŠI (Mgr. Kotková, Mgr. Bourová)
6. mezinárodní konference „Sociália“ – podzim 2004, garant ÚSS
7. Univerzitní přehlídka studentské vědecké a odborné činnosti – jaro 2004, garant KPP (doc. Svatoš)
8. Odborné semináře „Výuka neslyšících“ – zima 2003, garant ÚPPP
9. Nový typ studia - bakalářský program pro učitelky MŠ – jaro 2003, garant ÚPPP
10. „Didaktické inovace ve školním kurikulu“ -- podzim 2003, garant ÚPPP (Další budou upřesněny.)

Výbor východočeské pobočky ČPdS pro období 2003–2004

- Mgr. Jana Doležalová -- předsedkyně
- Mgr. Monika Bourová
- Mgr. Věra Kotková
- dr. Monika Žumárová (rozšířený výbor o zástupce ÚSS)

Návrh na člena hlavního výboru: dr. Pavel Vacek, Dr.

Návrh na člena redakční rady PO: Mgr. Jana Doležalová

Na výroční schůzi se projevila shoda v názorech na další profilaci ČPdS: Dále se ubírat cestou řešení aktuálních problémů teorie a praxe výchovy. Zaměřit pozornost na práci se studenty PF. Garantovat např. celostátní konference studentské vědecké a odborné činnosti.

Jana Doležalová

Zpráva o činnosti pobočky Liberec za období leden 2001 až leden 2003

Liberecká pobočka ČPdS usiluje o zkvalitnění oblasti školství, výchovy a vzdělávání ve svém regionu prostřednictvím odborných seminářů, které se konají v pravidelných intervalech na akademické půdě Fakulty pedagogické Technické univerzity v Liberci. Tematickou pestrostí se snažíme získat co největší zájem.

V uplynulém období naše pobočka ČPdS zařadila tato témata:

- vzájemné působení exogenních a endogenních vlivů při utváření osobnosti člověka (doc. J. Horák),
- domácí příprava žáků základních škol spojená s prezentací výzkumu (dr. J. Bělohorská),
- informační etika (dr. J. Činčera),
- konstruktivistické pojetí výuky při přípravě učitelů (dr. J. Novotová).

Pod záštitou Fakulty pedagogické TUL a ČPdS v Liberci se v lednu 2003 uskutečnila konference UČITEL-EVROPAN. Na této konferenci prezentovali výsledky svých výzkumných záměrů řešitelé z řady kateder, kteří poprvé v desetileté historii naší fakulty spolupracovali na společném úkolu. Byli vedeni snahou o zdokonalování pregraduální přípravy učitelů – jak budoucích, které v Liberci připravujeme, tak nás samých, „učitelů učitelů“.

Řešitelé ve čtyřech sekcích rozvinuli diskusi o výsledcích a využití svých výzkumných záměrů. Nové podněty ke kultivaci liberecké fakulty a výchovy uskutečňované v jejím rámci transformovali účastníci konference v obecnější podněty ke zdokonalování oblasti školství.

Josef Horák

Zpráva o činnosti pobočky České Budějovice

Činnost pobočky je na úrovni individuálního působení členů vzhledem k potřebám učitelů v praxi. V tomto směru byly zajištěny tři akce:

1. Dr. Suchánková – integrace handicapovaných dětí do běžných škol – seznámení s projektem dánsko-české spolupráce v oblasti speciálního školství (pro učitele ZŠ).
2. Dr. Havlisová – dvousemestrový kurs „Náprava specifických poruch učení“ (pro učitele 1. st. ZŠ).
3. Dr. Havelka, Mgr. Procházka – pomoc při přípravě a realizaci projektu drogové prevence na gymnáziích v Českých Budějovicích.

V dalším období se chce pobočka zaměřit mimo jiné na rozvoj členské základny (orientovat se na další členy katedry, ředitele škol, na cvičné učitele atd.)

Na další období byl předsedou pobočky zvolen PhDr. Petr Havelka.

Eva Suchánková

Zpráva volební komise

Předsedou volební komise byl doc. Jiří Semrád. Bylo odevzdáno 60 platných volebních lístků. Navržení kandidáti získali hlasy takto:

- PhDr. Dana Knotová, Ph. D., 49,
- PhDr. Jana Kohnová 55,
- Mgr. et Mgr. Karel Ouroda 53,
- Prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc., 56,
- PhDr. Pavel Vacek, Ph. D., 55.

Na schůzi nově zvoleného hlavního výboru byl předsedou České pedagogické společnosti pro období 2003–2005 jednomyslně zvolen prof. Vlastimil Švec.

Jiří Semrád

Objednávka

Objednávám(e) Pedagogickou orientaci č. ....,
objednávám(e) předplatné Pedagogické orientace na r. 2003 a žádám(e)
o její zaslání (zasílání) v počtu ..... exemplářů na adresu

Datum:

Podpis:

Pedagogická orientace, Brno 2003, č. 1

Odborný čtvrtletník a zpravodaj ČPdS

Redakční rada

Předseda: Prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc. (Brno)
Ved. redaktorka: Doc. PhDr. Zdenka Veselá, CSc. (Brno)
PhDr. Dana Knotová, Ph. D. (Brno)
PhDr. Jana Kohnová (Praha)
PaedDr. Petr Franiok, Ph. D. (Ostrava)
PhDr. Dana Tomanová, CSc. (Olomouc)
Mgr. et Mgr. Jana Doležalová (Hradec Králové)

Adresa redakce: PhDr. Dana Knotová, Ph. D.
Ústav pedagogických věd
FF MU, Arne Nováka 1, 660 88 Brno
e-mail: knotova@phil.muni.cz

*Administrace
a sekretariát:* PaedDr. Marta Rybičková, Veletržní 3, 603 00 Brno
tel. (zázn.), fax: 543 23 27 22.
e-mail: rybicka@mendelu.cz

Internet: www.ped.muni.cz/wcpds

Vydala: Česká pedagogická společnost
v nakladatelství KONVOJ, spol. s r. o., Berkova 22,
612 00 Brno, e-mail: konvoj@konvoj.cz

ISSN 1211-4669